

**BINNENGEKOMEN
TEAM POSTBEHANDELING EN
ARCHIVERING
D.D. 18-06-2025
No. 2025.02174
Portefeuillehouder: Mackus
Team: Beleid Jeugd en Onderwijs**

Aan het college van burgemeester en wethouders van Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Maastricht, 18 juni 2025

Betreft: Schriftelijke vragen SP - Artikel 213a-onderzoek naar de inkoop jeugdhulp Zuid-Limburg d.d. 29 mei 2025.

Geacht college,

Soms leggen rapporten pijnlijk bloot wat in de dagelijkse praktijk al veel langer voelbaar is. Het recent gepresenteerde [213a-onderzoek](#) naar de inkoop van de jeugdhulp in Zuid-Limburg d.d. 29 mei 2025 en de begeleidende raadsinformatiebrief (RIB) daarbij is daar een voorbeeld van. In opdracht van het college werd onderzocht hoe kwaliteitseisen bij de regionale inkoop van jeugdhulp zijn vormgegeven. Geen onderzoek naar de effectiviteit van de geboden zorg, niet de ervaringen van kinderen en ouders, niet de maatschappelijke opbrengst, maar uitsluitend naar de wijze waarop inkooptechnisch kwaliteitseisen zijn geformuleerd. Een smalle onderzoeksopzet dus, zoals de onderzoekers zelf ook aangeven op pagina 4 van het rapport: 'Dit onderzoek doet daarmee dus geen uitspraken over de doelmatigheid van de inkoop jeugdhulp Zuid-Limburg als geheel, de maatschappelijke effecten van de jeugdhulp Zuid-Limburg en/of de doelmatig- en/of doeltreffendheid van zorgaanbieders.'

Toch laat ook deze zeer beperkte analyse wat de SP betreft zien hoe zeer het systeem zelf knelt. Wat zichtbaar wordt, is een bureaucratische en logge inkoopmachine waarin overlegcircuits, aanbestedingsprocedures en controlemechanismen centraal zijn komen te staan, terwijl de gezinnen, kinderen en professionals waarvoor deze zorg bedoeld is, nauwelijks nog in beeld zijn. Het rapport constateert bijvoorbeeld ten aanzien van de besluitvorming: 'weinig overzichtelijk, weinig inzichtelijk en lange doorlooptijden kent' (p. 5). En dat is wat onze fractie betreft nog zacht uitgedrukt. Want wie bestuurt hier nog, behalve de vele regionale overleggrems, stuurgroepen, programmagroepen en subregio's? Waar blijven de gemeenteraden, ouders, kinderen en de inwoners. Kortom: hoe staat het met de publieke verantwoording voor de kwaliteit van de jeugdhulp in onze regio?

Hetzelfde zien we bij de kwaliteitseisen zelf. De onderzoekers signaleren hoe er een bijna onbeheersbare hoeveelheid aanvullende eisen en criteria is opgetuigd (pp. 19-21). Of het nu gaat om auditverplichtingen, leveranciersbeoordelingen, certificeringsplichten of eisen aan administratieve processen: het is allemaal zorgvuldig geformaliseerd in programma's van eisen en contracten. Maar de koppeling met de daadwerkelijke hulp, de vraag of een kind er daadwerkelijk beter van wordt, is hooguit indirect terug te vinden via KPI's die zelf nog in ontwikkeling zijn en

bovendien geen enkele financiële consequentie kennen (p. 16). Zoals de onderzoekers zelf noteren: 'de veelheid van criteria, variërend van zeer globaal naar heel concreet, maakt inzicht, sturing en monitoring lastig(er).' (p. 27)

Opvallend is verder dat het onderscheid tussen wettelijke en aanvullende gemeentelijke eisen vaak niet eens expliciet wordt gemaakt (p. 19). Daarmee onttrekt zich ook aan het zicht wat nu werkelijk noodzakelijke basiseisen zijn, en wat bovenwettelijke beleidskeuzes zijn van onze eigen jeugdhulpregio. En ook daar worden weer extra risico's zichtbaar, want aanvullende eisen kunnen de personele capaciteit bij aanbieders onder druk zetten, zoals ook wordt bevestigd met verwijzing naar onderzoek van PPRC (p. 10).

Dezelfde logica zien we terug in de keuze voor de marktvorm. Waar de introductie van de SAS-procedure sinds 2022 (p. 23) in theorie de ruimte zou geven voor meer nabijheid, kleinschaligheid en innovatie, blijkt in praktijk dat ook binnen deze procedure vooral grootschaligheid, gesloten contractering en penvoerderschappen de boventoon blijven voeren (pp. 18 en 22). Dat leidt tot een stelsel waarin een beperkt aantal aanbieders een groot deel van de zorgmarkt beheerst en kleinschalige, meer laagdrempelige of buurtgerichte initiatieven feitelijk nauwelijks kans maken.

Helemaal schrijnend wordt het wanneer we terugdenken aan de aanleiding van dit onderzoek: de financiële injectie van 8 miljoen euro in Xonar (p. 8). Een instelling die ondanks alle uitgebreide inkoopcriteria en toezichtconstructies toch in korte tijd financieel instabiel raakte. Het rapport spreekt daar verder nauwelijks over. Van een fundamentele reflectie op de systeemrisico's van marktwerking in de zorg ontbreekt ieder spoor. Daarmee dreigt precies datgene buiten beeld te blijven wat de kern van het probleem vormt: de kwetsbaarheid van publieke zorg wanneer deze wordt georganiseerd als een markt. In deze context is het des te zorgwekkender dat de onderzoekers concluderen dat het oppakken van signalen van onderop binnen het regionale samenwerkingsmodel vaak erg tijdrovend is en dat "processen en besluitvorming weinig overzichtelijk, weinig inzichtelijk en lange doorlooptijden kennen" (p. 5). Voor kinderen en ouders in acute problemen betekent dit simpelweg: wachten, doorverwijzingen, vastlopen.

Als SP stellen wij daarom steeds opnieuw: jeugdzorg is geen product, maar mensenwerk. En mensenwerk vraagt om nabijheid, vertrouwen, ruimte voor professionals, zeggenschap voor gezinnen en democratische controle door de volksvertegenwoordiging. Niet om een gesloten, administratief zwaar systeem waarin zorgverleners verdrinken in papier en kleine aanbieders nauwelijks nog een kans krijgen.

Op basis van bovenstaande constatering op basis van het artikel 213a-onderzoek, heeft onze fractie dan ook de volgende schriftelijke vragen aan het college.

1. Is het college met onze fractie van mening dat het 213a-onderzoek, ondanks zijn beperkte scope, toch een zorgelijk beeld schetst van een zeer complex, weinig transparant en log administratief stelsel, waarin de daadwerkelijke effectiviteit van de geboden zorg nauwelijks nog onderwerp van toetsing is? Zo nee, waarom niet?
2. Hoe beoordeelt het college het feit dat dit onderzoek bewust géén uitspraken doet over de maatschappelijke effecten van de jeugdhulp, terwijl het bij uitstek dáár om zou moeten gaan? Kortom, waarom was het college onwelwillend om de door de SP ingediende motie over te nemen?
3. Kan het college bevestigen dat de huidige *governance*-structuur in de jeugdregio leidt tot weinig overzichtelijke en tijdsintensieve besluitvorming? Welke concrete verbeteringen acht

het college nodig om democratische controle door de gemeenteraden structureel te versterken?

4. De onderzoekers constateren dat vrijwel alle inhoudelijke, organisatorische en administratieve kwaliteitseisen regionaal worden vastgesteld, maar dat gemeenteraden daar feitelijk geen sturende rol in hebben. Hoe beoordeelt het college deze vergaande uitholling van de lokale democratische zeggenschap?
5. Op pagina 19 wordt gesteld dat het onderscheid tussen wettelijke eisen en aanvullende gemeentelijke eisen veelal niet expliciet wordt gemaakt. Is het college bereid om in toekomstige inkooprondes dit onderscheid wél structureel en transparant te maken, zodat voor raden en burgers inzichtelijk is welke eisen beleidsmatige keuzes zijn? Zo nee, waarom niet?
6. Is het college bereid om expliciet te onderzoeken of de huidige veelheid aan aanvullende eisen bijdraagt aan de werkdruk, bureaucratische belasting en het beschikbaar arbeidspotentieel in de jeugdhulp, mede gelet op de verwijzingen naar de PPRC-studie? Zo nee, waarom niet?
7. De onderzoekers stellen dat de KPI-systematiek nog in ontwikkeling is en geen financiële consequenties kent. Hoe waarborgt het college bij toekomstige aanbestedingen dat daadwerkelijk wordt gestuurd op merkbare kwaliteitsverbetering van de zorg voor kinderen, en niet slechts op formele contractnaleving?
8. Op pagina 22 wordt geconcludeerd dat in de aanbestedingen voorafgaand weliswaar marktconsultaties plaatsvinden, maar dat het formuleren van reële eisen aan personeelsbeschikbaarheid, kennis en ervaring nog beter kan. Hoe is het college van plan om deze lessen concreet te verwerken voor toekomstige aanbesteding?
9. In de analyse van de SAS-procedure (p. 23) wordt vastgesteld dat ondanks de ruimere mogelijkheden alsnog gekozen is voor uitgebreide programma's van eisen die toetreding van nieuwe of kleinere aanbieders bemoeilijken. Is het college bereid om bij komende aanbestedingen de SAS-procedure juist te benutten om wijkgerichte, coöperatieve en niet-commerciële aanbieders meer toegang te geven? Zo ja, hoe zal dat zijn weerslag krijgen in de aanbestedingsvoorwaarden? Zo nee, waarom niet?
10. Kan het college inzicht geven in hoe de huidige marktmachtverdeling feitelijk ligt? Hoeveel aanbieders zijn er per segment actief, en hoeveel procent van het zorgvolume wordt door de grootste vijf aanbieders geleverd (als penvoerder en/of als onderaannemer)?
11. De aanleiding voor dit onderzoek was mede de financiële injectie van ruim 8 miljoen euro bij Xonar (p. 8), maar het rapport doet nauwelijks uitspraken over de achterliggende systeemkwetsbaarheden. Acht het college het wenselijk dat bij een toekomstig incident van vergelijkbare aard alsnog geen fundamentele lessen zijn getrokken over risicobeheersing? Zo nee, waarom wordt er dan herhaaldelijk voor gekozen om slechts te sturen op contractvoorwaarden en dergelijke? En welke aanvullende maatregelen stelt het college voor om herhaling te voorkomen?
12. In het rapport wordt gesteld dat maatwerkcontracten slechts beperkt worden toegepast en lokaal worden geregistreerd. Is het college bereid om zich regionaal in te spannen voor een

structurele centrale registratie van maatwerkcontracten, mede in het kader van transparantie, lerend vermogen en monitoring? Navraag bij de overige gemeenten in de jeugdhulpregio leert namelijk dat maatwerkcontracten veel vaker voorkomen dan door uw college gesuggereerd wordt.

13. In het verlengde van de eerder gestelde vragen over transparantie en sturing op kwaliteit: kan het college aangeven op welke datum de nieuwe tarieven en contractvoorwaarden voor de jeugdhulp per 2025 zijn gecommuniceerd aan de deelnemende gemeenten en aan de betrokken aanbieders, en antwoord geven of de vraag of en wanneer de gemeenteraden van de betrokken gemeenten daarover geïnformeerd zijn? Acht het college deze termijn toereikend gelet op de uitvoeringspraktijk en de voorbereidingstijd die gemeenten en aanbieders nodig hebben? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom kwam uw college pas zo laat in het jaar tot een overeenkomst?
14. Kan het college bevestigen dat alle aanbieders waarmee per 1 januari 2025 jeugdhulp wordt geleverd, beschikken over een formeel ondertekend contract op het moment dat de hulp daadwerkelijk van start ging? Indien dat in sommige gevallen niet het geval was, hoe zijn de juridische en financiële risico's in die situaties beheerst?
15. Kan het college aangeven in hoeverre het huidige regionale contractstelsel voor jeugdhulp per 2025 voorziet in alle gevraagde vormen van hulp, waaronder met name woon- en verblijfsvormen in combinatie met intensieve zorg? Indien er sprake is van structureel ontbrekend aanbod binnen het reguliere contract, hoe wordt dit opgevangen en welke rol speelt hierbij het – mogelijk kostbaardere – instrument van maatwerkcontracten?
16. Tot slot: acht het college het, gezien de genoemde conclusies, nog steeds verantwoord om de huidige zware inkooplogica en aanbestedingssystematiek als vertrekpunt te blijven hanteren? Of deelt het college met de SP de zorg dat we inmiddels veel te ver zijn afgedreven van waar het in de jeugdzorg werkelijk om zou moeten draaien: passende, laagdrempelige en menswaardige hulp voor kinderen en gezinnen in de knel? In het laatste geval, wat voor gevolgen heeft een en ander voor de vormgeving van de toekomstige aanbesteding?

Hoogachtend,

Stephanie Blom
Raadslid SP